

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Freerika-Bremer-Förbundets medlemmar anmodas att med snaraste till byrån,
54 Drottninggatan, 1 tr., insända årsafgifter och prenumerationsafgifter.

1902

Ny foijd V årg.

Häft. 8

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA ❖ ❖

OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

REDAKTÖR: LOTTEN DAHLGREN ❖ ❖ ❖

INNEHÅLL:

- ANN MARGRET HOLMGREN: Några ord om kvinnans kommunala rösträtt i Norge.
H—A: Vårtecken.
Internationell kvinnokongress i Amerika.
Litteratur: L. D.: Efterlämnade skrifter af Fredrika Bremer. — L. D.: Fredrika Bremer af Johan Mortenson. — F. E.: Om hjältar, hjältedyrcan och hjältebragder i historien af T. Carlyle.
Diskussionsmöten.
En värtalig opinionsyttring i den kvinliga rösträttsfrågan.

SVECIA,

Solidt, tidsenligt Lifförsäkringsbolag.
Ömsesidighetsprincip. — Svensk dödlighet.

Kontor: Regeringsgatan 3.

Olycksfall-försäkringsanstalten **GOTHIA.**

Åfslutar olycksfallförsäkringar på liberalaste och tidsenligaste vilkor.

Hufvudkontor: Regeringsgatan 3, 2 tr.

Svevia och Gothia

Största lager af
Duktyger,
Lakans- och Örngåttslärfter,
Handdukar, Hollands, Madapolam,
Piqué, Broderier & Spetsar.
Specialité: **Damutstyrslar,**

hvilka förfärdigas å egen Syateljier och levereras fullt färdiga, märkta och tvättade.

Egen Tvätt- och Strykinrättning jemte Ångmangel.

Nordiska Kompaniet.

F. d. K. M. Lundberg, Stureplan.

— Aktiebolaget Nordiska Kompaniet. —
Textilafdelning, Thyra Grafström.

Färdiga och påbörjade **Broderier** på siden-, kläde-, lärft- och yllestramalj, passande för **Dukar, Portiärer, Mattor, Kuddar, Serveringsdukar** m. m. **Mönster** uthyras. Rekvisitioner från landsorten ombesörjas pr omgående.

Obs.! Ändrad adress: Birger Jarls gatan 18 B.

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: Fröken H. Cronius.

Nya Hushållsskolans Matsalar

Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS.! Särskild matsal för fruntimmer.

Klagomål öfver svårighet att få köpa verkligt god Ättika har föranledt Liljeholmens Vinfabrik att tillhandahålla sin, sedan många år för god smak och fin arom kända Ättikssprit, på förseglade flaskor försedda med fabriken's etikett och spädningstabell.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(*Lilla Nyggatan 27, expeditionstid 10-4*),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny **placering** af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarne blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

HYLIN & C^{OS}

FABRIKSAKTIEBOLAG

— KONGL. HOFLEVERANTÖR. —

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HÉLIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta med

GULD MEDALJ I STOCKHOLM 1897.
I GEFLE 1901.

Försäljes i våra butiker

12 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 16

A. T. 64 69.

A. T. 24 97.

samt hos alla snare parfymhandlare i riket.

(S. T. A. 99922)

Aug. Magnusson

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

STOCKHOLM.

(Etablerad 1860.)

Största lager i Norden

af

Kulörta och Svarta Klädningstyger
i **Siden** och **Ylle**,
Bomullsvoror, **Kapptyger** och **Schalar**.

Afdelningen

för å egen fabrik confectionerade artiklar, in-
rättad efter utländskt mönster, erbjuder ett

storartadt urval af **färdiggjorda**

Promenad- och Sällskapsklädningar,

Bluslif och Kjolar,

*Res-, Rid-, Velociped- o. Gymnastikdräk-
ter, Morgonrockar och Underkjolar m. m.*

Allt efter senaste modeller.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 2867.

**Profver på begäran
kostnadsfritt.**

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

OBSERVERA det stora lagret i Svarta Klädningstyger.

Några ord om kvinnans kommunala rösträtt i Norge.

Första gången kvinnans rösträtt fick en grundlig behandling i stortinget var år 1890. På den tiden sammanföll den kommunala rösträtten med den politiska beträffande villkor, valbarhet m. m. Det gällde således förslag till grundlagsförändring och kräde därför $\frac{2}{3}$ pluralitet för att antagas af stortinget.

Ett af de alternativa förslag, som framställdes om såväl politisk som kommunal rösträtt för kvinnan — med då ännu gällande 800 och 500 kronors streck — fick 44 röster af stortingets 114.

Från den ytterst lifliga debatten vid detta tillfälle bevara stortingetsförhandlingarna ett dyrbart herbarium af praktblomster, strödda öfver kvinnan af — motståndarna till hennes rösträtt. Kvinnans karaktär och allehanda dygder höjas till skyarna, men — de skola blott icke användas i det offentliga lifvet, åtminstone icke direkt och omedelbart! Hon är alldeles *för* utmärkt, för att man skulle vilja göra henne något så illa som att gifva henne rösträtt. En biskoplig hufvudtalare ansåg dessutom för sig absolut afgörande, att skriftens ord säga: »Det er hende ikke tilstedet at herske over manden, men at være i stilhed» o. s. v.

Lyckligtvis hade kvinnorna förträffliga försvarare, som utan blomstersmyckning framställde statens och samhällets behof af kvinnans medverkan i det gemensamma fäderneslandets angelägenheter och det rättvisa i att ej utestänga henne därifrån.

Från Kvindestemmeretsforeningen — stiftad 1886 — insändes en petition, undertecknad af 4,553 kvinnor, om lika rösträtt för män och kvinnor.

År 1893 behandlades 3 förslag till rösträtt för kvinnan, hvaraf ett par uppnådde 57 och 58 röster — alltså enkel pluralitet. Samtliga röster tillhörde venstern och de moderata. Flertalet i konstitutionskomitén, som hade att förbereda frågan, betonade starkt, att kvinnorna nu intoge en sådan ställning i samhället, att de borde äga rösträtt. Det började således se helt lofvande ut.

År 1895 förelågo förnyade förslag. Äfven då intog konstitutionskomitén samma ställning som 1893 hvad kvinnans rösträtt beträffade. Ett par alternativ fingo 56 och 57 röster.

Nu inträder en betydlig röstsänkning i frågan 1896. Från sakens behandling må dock anföras statsminister Steens minnesvärda ord: »Vi — venstern — ha användning för alla goda krafter, vi kunna samla i detta samhälle — — — jag, för min del, anser det för principiellt riktigt och godt, om allmän kommunal rösträtt kunde utsträckas både till män och kvinnor; jag anser det icke uteslutet i valprogrammet».

En begäran från Kvindestemmeretsforeningen om allmän kommunal rösträtt för kvinnan som för mannen får blott 21 röster. Men 1898, då *allmän* politisk rösträtt beviljas hvarje man som fyllt 25 år — på några få alldeles oväsentliga undantag när — får kvinnan dock 33 röster för förslag om *samma* rätt.

Kvinnornas intresse växer emellertid med hvarje nederlag. *Kvindestemmeretsforeningen* arbetar under högtryck, och partier inom den bildas. Skall man af taktiska skäl slå af på sin fordran om lika rösträtt med mannen, nöja sig med mindre och därigenom möjligen få rösträtt förr, eller skall man fordra sin *fulla* rätt och kanske få vänta längre? — därom står en het strid i kvinnoläget. Och slutet blir, att de, som stå fast vid principen om samma rätt för kvinna som för man, utträda och bilda d. 12 februari 1898 en ny förening kallad *Landskvindestemmeretsforening*.

Af arbetarpartiets kvinnoförening anordnas d. 17 maj 1899 ett kvinnotåg, hvari statsrådinnan och arbeterskan med fanor och flaggor gå sida om sida till stortingsbyggnaden och uppsända deputerade, som öfverräcka presidenten en adress, hvari bl. a. säges:

»Ännu har icke en enda af landets mödrar, icke en enda af de tusenden af kvinnor i själfständig ställning uppnått hvad hvarje man öfver 25 år vid senaste rösträtts utsträckning ernått: rätten att värna om sitt arbete och sina intressen, rätten att vara med om att skapa lycka och välbefinnande för det stora hemmet, *vårt* fädernesland, lika väl som männens. — — — Det är vårt hopp, att Norges storting skall höra vår fordran och gifva oss vår rätt».

En petition till stortinget undertecknad af 10,570 kvinnor tillställes odelstingets presidentskap genom Landskvindestemmeretsforeningen, så lydande: »I tillit till att det skall erkännas som en orätfärdighet, att nu gällande lagar utesluta norska medborgare från att utöfva sin medborgarrätt blott på grund af deras kön, och i öfver-

tygelse om, att det är skadligt för hem och samhälle, att kvinnorna afhållas från samhällsarbetet, begära undertecknade norska kvinnor hos stortinget, att kommunal rösträtt måtte beviljas kvinnor i samma utsträckning som män». Följande 17 maj anordna ånyo arbetarpartiets kvinnor ett demonstrationståg för kvinnors rösträtt, hvarvid fru Ragna Nielsen håller ett stort tal.

Då sedermera *allmän* kommunal rösträtt för män bringas å bane 1901, höjer sig en stormvåg, som går öfver hela landet. Kvinnor från skilda delar af landet ingifva skarpa protester till stortinget mot hvarje rösträttsutsträckning för män, så länge kvinnorna lämnas utanför. Under dessa protester ses de mest representativa namn från samhällets höjder.

Männen fingo emellertid likafullt äfven allmän kommunal rösträtt, men samtidigt fick också kvinnan åtminstone den så ihärdigt eftersträfvade kommunala rösträtten, fastän på något hårdare villkor. Lagen om den kommunala rösträtten lyder:

»Stemmeberettigede fra den 1:ste oktober det aar da mandtallet affattes, ere

- a. mænd, som have de i grundlovens paragraf 50 foreskrevne betingelser for stemmeret,*)
- b. kvinder, som da have fyldt 25 aar, have havt fast ophold i landet i fem aar, havt norsk statsborgerret og ved det kommunale stemmeretsmandtals afslutning enten selv have betalt skat til stat eller kommune for det sidst forløbne skatteaar ifølge ligning af antagen indtægt paa mindst 300 kr. (i byer 400 kr.) eller leve i helt eller delvis formuesfællesskab med egtefælle, der har betalt saadan skat,

naar de i de to sidste aar have havt fast ophold i herredet og ikke ere i noget tilfælde, som efter grundlovens paragrafer 52 og 53 bevirker suspension eller tab af stemmeret.

Enhver, der har en samlet indtægt af 300 kr. (By 400 kr.), skal lægges i skat til kommunen, selv om vedkommende efter de vedtagne skatteregler vilde blive skattefri. Skattebeløbet maa i dette tilfælde ikke være under 50 öre og ikke over 2 kroner.»

Medan det således af mannen fordras hvarken inkomster eller erlagd skatt, måste kvinnan eller hennes man hafva betalat skatt till stat eller kommun för en inkomst af minst 300 kr. Detta kan

*) § 50: stemmeberettigede ere de norske borgere, som have fyldt 25 aar, have været bosatt i landet i 5 aar och ophold sig der.

onekligen synas orättvist och blir väl också med tiden ändradt, men i viss mån torde den gjorda skillnaden kunna förklaras af att statistiken tycktes visa, att man i händelse af lika rösträtt skulle få 18—19 % flere röstande kvinnor än män i åldern från och med 25 år, hvilket experiment man ej vågade sig på. Man tyckte, det kunde vara till en början nog med de öfver 200,000 kvinnor, som släpptes fram.

Inkomst- och skattehindret är emellertid ej vid närmare undersökningar synnerligen betungande. Det är att betrakta ungefär som en grind i vägen, den hvar och en, som vill, kan öppna. Ty så godt som hvarje tjänsteflicka kan påvisa en inkomst i pängar och natura-förmåner uppgående till värde af 300 kr., i hvilket fall hon kan *begära* att blifva beskattad, om hon ej upptagits bland de skatteskyldiga, och har då att erlægga 50 öre. Sammaledes med gifta kvinnor. De kunna själfva erlægga den ringa skatt, som erfordras — minst 50 öre, högst 2 kr. — därest deras män icke göra det.

Sämst ställda äro då de rika mäns döttrar, hvilka hvarken äga eller förtjäna något. Dock äfven i dylika fall låter saken lätt ordna sig, om man så önskar. Dessa kunna t. ex. få sig den erforderliga årliga summan af 3—400 kronor tillförsäkrad af sina föräldrar. Men det är påtagligt, att alla dessa små svårigheter, som kvinnorna hafva att öfvervinna för att nå fram till valurnan, i betydlig grad decimera de röstandes antal.

Den kommunala rösträtten har i Norge, som man lätt inser, en vida större betydelse för kvinnan, än den kan hafva för oss i Sverige. I Norge har hvarje röstande — man eller kvinna — blott *en* röst. Hos oss kan en förmögen person äga 100 röster i stad och ända till 5,000 på landet eller intill $\frac{1}{10}$ af kommunens samtliga röster. Då dessutom hos oss de gifta kvinnorna — d. v. s. våra i regeln förmögnaste kvinnor — äro uteslutna, hvilket ej är fallet i Norge, så är det själfklart, att de ogifta kvinnornas inflytande vid de kommunala valen i Sverige blir obetydligt. Häri ligger väl ock hufvudorsaken till, att den svenska kvinnan gör så föga bruk af sin rösträtt.

Då kvinnorna i Norge förliden höst första gången röstade, visade det sig, att i städerna ungefär hälften af de röstberättigade använde sin rösträtt — i Kristiania öfversteg de röstande kvinnornas antal 10,000 — medan på landsbygden kanske knappt en tolftedel af dem, som fått rösträtt, gjorde sig det större besvär, som där är oundvikligt vid rösternas afgifvande. Emellertid voro icke heller

männen så särdeles ifriga i utöfvandet af *sin* kommunala rösträtt. Dock mer än kvinnorna.

Ofvan anförda tal äro endast approximativa — de enda jag kunnat ernå, trots alla bemödanden.

I kommunens styrelse (= stadsfullmäktige) i Kristiania invaldes 6 kvinnor, nämligen 2 höger, 2 socialister och 2 »opolitiska». Vensterns kvinnor fingo blott suppleantplatser. Från öfriga städer och från landsbygden kan ännu ingen säker uppgift meddelas, men så mycket kan sägas, att de i öfriga städer i kommunestyrelsen invalda kvinnornas antal öfverstiger 60 och på landsbygden 14.

I det hela tyckes kvinnorna i icke obetydlig grad hafva röstat med högern, hvilken härigenom vann seger på åtskilliga håll. Den konservativa benägenheten, som andra länders kvinnor ådagalagt, i synnerhet vid begynnande utöfning af rösträtt, har således förefunnits äfven i det frisinna Norge. I Kristiania och Bergen uppställdes af en del kvinnor särskilda, programlösa vallistor, hvilka icke vunno synnerlig tillslutning, men sannolikt dock åstadkommit en för venstern skadlig splittring.

* * *

Så ser i största korthet de norska kvinnornas rösträttshistorik ut, bristfälligt och ofullständigt framställd. Men bakom dessa torra siffror, knappa meddelanden och nakna uppgifter ligger en imponerande och beundransvärd massa kvinnoarbete.

Till storting och odelsting hafva kvinnor — enskilda och föreningar — med outtröttlig uthållighet år efter år ingått med utförligt motiverade lagförslag, med adresser och petitioner o. s. v. Ett rent af kolossalt agitationsarbete för att väcka kvinnors intresse för saken har utförts. Och nu är kvinnornas rösträttsrörelse fullt organiserad öfver hela landet, förnämligast genom Landskvindestemmeretsforeningens systematiskt drifna arbete. Utan tvifvel skall den föra ett verksamt lif tills den dagen randas, då kvinnan fått samma rösträtt som mannen, eller m. a. o. *allmän* politisk och allmän kommunal rösträtt utan alla restriktioner.

Hur mycket den norska kvinnan än arbetat för sin rösträtt, hade hon väl ändock icke stått, där hon nu står, om hon ej inom stortingets murar — såväl som utom — haft så ypperliga och talrika förespråkare, alltifrån frågans första inträde där.

På senare tider är det ej blott venstermän, som lifligt taga till orda för saken. Själfve ledaren för högern, f. d. statsminister Hage-

rup, yttrar i odelstinget under debatten om kvinnans kommunala rösträtt i maj 1901: »Jag tror, att det både är rättfärdigt, och att det skall bidra till en sund utveckling af vårt samhälle — såvidt detta beror af den kommunala styrelsen — att man ger kvinnan tillfälle att taga del däri. Jag fasthåller denna uppfattning, som jag haft, så länge jag öfver hufvud har tänkt öfver offentliga saker». Och — — »jag finner det klart, att kvinnorna, när de öfver hufvud taget bidra till de kommunala bördorna, också böra hafva tillgång till att öfva kontroll öfver, huru medlen användas».

Detta argument talar lika klart för hennes rätt till deltagande i statens ärenden och styrelse.

Bland uttalanden från venstern vid samma tillfälle vill jag citera ett af representanten från Skien Carl Stousland: »Jag har den uppfattningen, att det att kvinnorna sakna rösträtt här hos oss, är till minst lika stor skada för samhället som för kvinnorna. Jag tror nämligen, att samhället icke har råd att undvara kvinnornas deltagande i dess hushållning, och att kvinnorna för den skull bättre kunna undvara rösträtten och därmed tillfälle att verka i samhället, än samhället kan undvara deras medverkan».

Med kvinnans valbarhet till kommunens styrelse har sedan äfven följt en ändring i den kgl. propositionen om straffprocesslagen, hvilken, då den är antagen i både odelsting och lagting, kan betraktas som definitiv, ehuru den ännu icke är formellt stadfästad. Genom denna berättigas kvinnan att blifva *lagrette* och *domsman* — ytterst ansvarsfulla värf, hvarom jag i få ord skall meddela det viktigaste.

Kommunens styrelse väljer årligen ett stort antal lagrettemän — huru stort beror på invånarantalet — i Kristiania t. ex. är det bortemot tusen. Vid hvarje förekommande brottmål tillsättes nu genom lottning emellan lagrettemännen en jury på 10 personer, som har att med ja eller nej besvara den för den anklagade ödesdigra frågan: skyldig eller icke skyldig. Frikänner juryn mot domarens mening, är juryn dock den absolut afgörande. I motsatt fall finns appell.

Domsmannen eller meddomsmannen har endast att göra med lindrigare förbrytelser, men äfven detta åliggande kräfver naturligtvis stort omdöme.

Redan innan kvinnan fick kommunal rösträtt, hade hon rösträtt i enskilda kommunala frågor, t. ex. beträffande spritförsäljning och utskänkningsrätten i kommunen (= lokalt veto) och på folkskoleområdet i de s. k. »Kredsmöder». Valbar var hon äfven i skolråd

och »tilsynsudvalg». I »værgeråd», en offentlig institution, ett förmyndarråd för försummade barn, hvars beslut hafva kraft af dom, och där t. ex. kan beslutas, att ett vanvårdadt barn skall skiljas från föräldrarna, *måste* alltid en eller två kvinnor vara insatta jämte ortens domare, präst, läkare m. fl. Kvinnan har således redan förut deltagit i kommunala ärenden och visat intresse och duglighet härför.

Vi önska härmed våra norska systrar lycka och framgång i deras nyförvärfvade fullständiga kommunala rösträtt och hoppas, att de inom en ej allt för aflägsen framtid skola ernå äfven den politiska rösträtten, den, som i det offentliga mer än allt annat skall göra kvinnan likställd med mannen. Ty utan den statsborgerliga rösträtten skall kvinnan — hur vackert man än talar om hennes goda egenskaper och höga uppgifter — dock fortfarande varda betraktad och behandlad som en i allmänt mänskligt afseende omyndig, öfver hvilken angelägenheter man beslutar utan hennes hörande.

Ann Margret Holmgren
f. *Tersmeden.*

Vårtecken.

In i skolrummet, trotsande tilldragna gardiner, smyger en liten lefnadslustig solstråle. I öfversvallande lifsmod dansar den rundt, förgyller upp den ärevördiga svarta taflan, som står där i ett hörn så regelrätt och fyrkantig, snokar rundt i alla vinklar och vrår och lyser sist belåten öfver rader af barnansikten. Det ser ut, som hade de inte tid med honom. Det harmar honom förstås en smula, och han funderar på något sätt att förmå dem till brott mot disciplinen och att locka ögon och tankar bort från de gamla tråkiga böckerna till våren och solskenet därute.

Vi läsa om den otåliga löfmasken och hans längtan ut i den stora, vida världen. — »Och löfmasken fick ingen ro mer i sin lilla värld på ekbladet», läser en liten tös sakta och entonigt. Ett och annat litet ansikte vändes långsamt och tvekande från boken och löfmaskens öde till det lockande solskenet. Jag ser det och låtsar om ingenting, fast jag visst borde bestraffa ett sådant brott mot det tillbörliga. Men det är, emedan solstrålen under en lång stund frestat äfven mig till samma synd genom att berätta om våren, som

nu anländt från fjärran land. Och för att göra sig säker om seger har den varit borta och hämtat med sig ett helt knippe kamrater, lika muntra och lefnadsfriska som han själf, hvilka se ut att vilja ge en knuff åt allt hvad böcker heter.

Jag smittas af den otåliga löfmaskens längtan och förstår, att han ej kunde finna någon ro på sitt ekblad. — »Men i detsamma åt en af orrungarna upp honom», avslutar en af småttingarna den lilla löfmaskens sorgliga historia. Klockan är fyra. Efter bön och en kanske brådare afskedshälsning än vanligt aflägsna sig de små. I språng nedför trapporna, i ilmarsch utåt vägen! Och när ljudet af stojande röster dött bort i korridoren, går jag in i mitt rum, slår upp fönstren på vid gafvel och låter den friska luften och det härliga solskenet strömma in. En känsla af söfvande välbehag kommer öfver mig, där jag står i solskenet och betraktar den vida världen utanför mitt fönster.

Stolt, med härskarelater, går tuppen där i spetsen för sina tre hönor: den gula, den svarta och den halta. På kökstrappan solar sig min skyddsling, den grå katten, och från stenhällen midt emot stirrar grannens hund med suveränt förakt på sin dödsfiende. — Där borta afteckna sig klipporna mot den blå himmelen med i soldiset dunkla konturer. De komma mig alltid att längta efter vid, fri horisont. De stänga något ute. Men bortom dem ligger hafvet. Och en längtan efter åsynen af det kära, skiftande, blå kommer öfver mig.

Kvickt på med kappa, hatt och galoscher. — Våren gör isynnerhet de senare nödvändiga. — Så »ud mod havet»! Den grå katten spritter till och tar ett skutt in bland hönsen, som förskräckta skingras åt alla håll vid mitt hastiga framryckande.

Hvilken strålande vårhimmel! Sol öfverallt, öfver gamla skaliga klippor, öfver röda, hvita och gröna stugor och öfver människoansikten!

Så härligt att *kuma* släppa in vårens solsken i sitt hjärta utan prut och förbehåll för en gång åtminstone. Och jag nickar med ett leende, som *måste* vara strålande, åt hvarenda själ jag möter, och de se inte förvånade ut just. De märka nog, att det är vårens skull. »No e' här gödt vär», är den stående hälsningen. »Gödt vär?» — det är *vår*, go vänner. Jag klifver med en viss förtjusning i vattenpussar, som inte precis äro kristallklara — om våren kan man stå ut med hvad som helst — och när efter en hastig marsch min gamla välkända plats högt uppe på en klippa. Där utanför ligger

hafvet. Du skulle bli tyst och knäppa ihop dina händer, om du såge det. Så stort, så vidt, så mäktigt famnande alla ens små sorger och bittra tankar. De lösas upp och gå till hvila därute. Ty det ligger ro i anblicken af dessa stora, vida linier med deras lugna harmoni. Jag andas med långa, djupa andetag, och det är, som göte hafvets andedräkt styrka och renhet i hvarje vrå af mitt väsens gömslen. Jag känner mig bäras uppåt från det låga och småaktiga i denna värld. Det går inte att tänka små tankar öga mot öga med denna stora natur, där Gud är så nära, *känns* så nära som aldrig bland människorna. En välgörande frid sänker sig öfver mitt sinne, och blicken glider i stilla hvila öfver det solglänsande hafvet. Blått, blått och glänsande som lifsglädjen själf, som ett lefnadsfriskt skratt ligger det i dag. Långt ute ligger »det yttersta skäret». Tornspetsen på dess kyrka glänser i solskenet. Längre ut reser fyren sig mot skyn. Också den i sol. Glattslipade klippor höja sin hjässa ur hafvet. Allvarliga och kraftfulla tälja de sin saga om tusenårig kamp, om bragder och äfventyr från längst försvunna dagar. — Och tankarna glida också de, medan jag lyss till det söfvande ljudet af böljeskvalpet mot klipporna. De glida till en annan strand, äfven den sköljd af hafvet, till en fläck af världen, den jag älskar högre än alla andra ställen, därför att den är min hembygd. Vid hafvet ligger den, där böljorna vandra i aldrig hvilande oro. Med brus i stormen, med solglitter i sommardagar, med vågskvalp i månljusa nätter täljes det mig om rymderna och djupen därute, där allt är stort och fritt och intet stänger för hvarken öga eller tanke. De födde längtan i min själ, hafvets röster, längtan ut från barndomens värld, ut mot något stort, okänt, hemlighetsfullt, som låg bortom synranden. — — Det ligger sådan frid öfver minnena från barndomens älskade nejder. Smeksamt, mildt och vemodigt som augustisol öfver ljungens blommor glider min tanke öfver de gamla dagar, öfver det, som var och ej mer skall blifva.

Min barndoms gröna skog, hur vårfrisk och fager står den ej för mitt minne då himlen log och vårstorm brusade genom mörka granar och ljusgröna bokar, då drifvorna smälte och sipporna tittade fram ur fuktig mossa! Jag minnes en vrå djupt inne, dit ingen stig gick, där aftonsol lyste röd öfver granars och bokars stammar, där konvaljer blommade i kysk fågning i vårdagar, och där blekt höstsolsskimmer öfver fallande löf höljde slutet af sommarens korta saga. Äfven hit in i dessa fridfulla gömslen nådde mig långtans

drifvande oro. Den lockade från hvita, seglande skyar och i susande vind. Jag ville så gärna följa.

Vi kunna inte hjälpa, vi människor, att barndomens värld kännas oss för trång. Vi längta med ungfågeln ut ifrån bo, längta att få en plats med i lifvets arbetande leder, längta att pröfva våra krafter i lifvets strid. Men när vi ha börjat den, så känna vi, att där finnes ingen plats för friden från barndomens skogar, och vår längtans mål ligger oss mer fjärran än någonsin. Det var något stort och högt vi ville vinna, och vi känna allt omkring oss så smått: människor och förhållanden och — oss själfva med. Vi tänkte så stora tankar om vår egen kraft, där den jäste och sjöd och brusade inom oss. Lifvet lärde oss att pruta af på dem. Lifvet, som reser sig omkring oss med tusen kraf och anspråk, hvilka synas oss så jämmerligt små, men som vi dock icke ha förmåga att fylla. Vi känna, att vi *måste* ta upp dem ett efter annat, och vi lära oss, att lifvet består af små plikter, dem vi ej kunna skjuta ifrån oss, midt under det vår själ går i längtan mot det stora, som vi drömde oss blifva och aldrig blefvo. Vi blefvo bara små gömda människor, som på intet vis höja oss öfver mängden. Hvardagslifvets små obetydligheter med kraf på vår vilja och vårt tålmod kännas som olja på vår längtans oroliga vågor, och vi lida därunder. Ty vi äro rädda att bli den tama gåsen, för hvilken den trånga gården och det fyllda fatet representera tillvarons lycka. Vi vilja ej bli små hopkrympta själar, som ingenting längta efter och ingenting åtrå. Lifvets prosa synes oss så neddragande och sammankrympande. Vi äro rädda, att »længslerne» inom oss skola dö. Och det är rätt, ty det är ändå de, som bära oss uppåt, som till vår själ ropa sitt »högre, högre», så att den aldrig får glömma, att den är en vandrare, som inte i jordelifvet får bygga bo. Men vi måste i ödmjukhet lära oss att taga ett steg i sänder, lära oss, att det just är under fyllandet af lifvets små plikter, som vår längtans vinge växer sig stark att bära »öfver djupen mot höjden». Och så blir den efter hand mera stilla, fast inte mera svag, vår andes längtan. Och vi få småningom sikte på det mål, som en gång låg dunkelt för vår blick.

Det är bara om våren den kommer öfver oss på samma sätt som förr med lockelser ut mot den stora, vida världen. Jag kan inte se hafvet såsom nu i vårens solljus utan längtan, längtan som drifver och eggjar och lockar och icke lämnar mig ro. »Långt, långt därborta, vet jag, ligger världen», och jag längtar att se den, att få ge

mig ut på vandring och lämna alla plikter bakom mig. Men mot realiserandet af denna min önskan resa sig verklighetens skrankor, dem jag ej kan nedrifva. Och då är det en tröst, att, om det gifves gränser för vår längtan *utåt*, så gifves det inga sådana för vår längtan *uppåt*, att i den riktningen får den sträcka sig allt vidare och vidare, allt högre och högre. Och så skall vår ungdoms längtan ändå nå sitt mål en gång: ljuset, sanningen, härlighetens rike. — —

Hafvet lockar till drömmar och tankar, och det är skönt att för en stund föras bort från hvardagslivet. Det är helgdag härute i naturen, och ens tankar komma i helgdagsstämning och frid.

Solen sjunker, och jag måste säga farväl åt hafvet. Hur det glöder i kvällsolsskimmer! Hvilket färgspel öfver klipporna, så underbart rikt, så fullt af skiftande dagrar, som framkalla leenden på de gamla, hårda stenjättarnas anleten. Jag samlar allt i en sista blick för att söka förvara det i mitt hjärta, och med hjärtat fullt af tacksamhet går jag tillbaka den kända stigen utför klipporna, medan den sista solstrålen sjunker i hafvet.

H—a.

Internationell kvinnokongress i Amerika.

Den 12 febr. detta år öppnades i »First Presbyterian Church» i Washington den första internationella kongressen för kvinlig rösträtt, hvilken samtidigt utgjorde det 34:de årsmötet för »National American Woman Suffrage Association». Kyrkan var rikt prydd med blommor samt 30 olika nationers flaggor. Bland de senare märktes »rösträttsflaggan», hvars fyra gula stjärnor beteckna de fyra amerikanska stater: Wyoming, Colorado, Utah och Idaho, där kvinnorna erhållit rösträtt.

Sedan mötet öppnats med bön af rev. John Van Schaick, afsjöng den stora församlingen sången »Amerika».

Hälsningstalet hölls af hr Henry B. F. Macfarland, ordförande för distriktsombuden, hvilken bjöd de närvarande välkomna till nationens hufvudstad samt därefter uttalade sin personliga sympati för den kvinnliga rösträtten, sägande, att han själf, i likhet med flertalet intelligenta män, vore öfvertygad om rättmätigheten af densamma,

en åsikt, hvilken äfven en auktoritet sådan som Lincoln delat. Vidare uttalade han som sin öfvertygelse, att då majoriteten af de tänkande kvinnorna vore öfvertygad, skulle saken vara vunnin. Arbetet borde riktas mot kvinnorna och ej mot männen, »ty i detta land rösta kvinnorna med eller utan röstsedel».

Nästa talare var miss Susan Anthony, hederspresident för »National American Woman Suffrage Association». Hon bemötte den åsikten, att sakens framgång vore beroende på, om man lyckades öfvertyga kvinnorna. »Innan vi öfvertygat männen, kunna vi icke öfvertyga kvinnorna. Politici frukta för kvinnans rösträtt, men vi skola bekämpa politici genom att få folket på vår sida».

Turen kom nu till miss Anna H. Shaw att i egenskap af vice ordförande ställa några välkomstord till de utländska gästerna. Här-efter upplästes hälsningar från tyska och norska kvinnosaksföreningar, och mrs Sofja Levovna Friedland talade på de ryska kvinnornas vägnar. Därpå uppträdde mrs Carrie Chapman Catt, ordförande för National American Woman Suffrage Association med ett längre anförande. Hon betecknade det förevarande mötet såsom »något nytt under solen» och påvisade att, oafsedt om de medelbara följ-derna af detsamma blefve små eller stora, det ändock alltid skulle kvarstå som en milstolpe på den väg, hvilken ledde framåt till den stora sakens slutliga seger.

Under de följande dagarna afhandlades olika grenar af kvinligt arbete samt kvinnosakens ställning i olika länder. Under de sju mötesdagarna åhördes 19 redogörelser för skilda slag af kvinlig verksamhet, 34 tal af representanter för unionens särskilda stater, ett 20-tal berättelser från de utländska delegerade samt omkring 40 rapporter af kvinnor inom olika ämbeten i stat och kyrka. Man kan således med fog säga, att programmet var väl fyllt. Den dag, då de främmande mötesdeltagarinnorna skulle uppträda, hade senatens hörsal ställts till kongressens förfogande. Sveriges representant, fru Emmy Ewald, fäste kongressens uppmärksamhet på, att de svenska kvinnorna haft kommunal rösträtt sedan 1736*), ett förhållande, som väckte allmän förvåning. Fru Ewald uttalade äfven vid ett aftonsamkväm för de utländska gästerna sin glädje öfver att representera ett land, som aldrig varit i slafveri, och hvars folk tänker fritt och älskar friheten, det första land i världen, som gifvit kommunal rösträtt åt skattbetalande kvinnor. Fru Ewald, som vid denna kongress äfven

*) Här afses, att rösträtten vid denna tid var bunden vid jorden, oberoende af om denna ägdes af man eller kvinna.

representerade Fredrika-Bremer-Förbundet, lämnade en utförlig redogörelse för kvinnans ställning i Sverige och uttalade sitt varma erkännande af Fredrika-Bremer-Förbundets betydelse. Fru Emmy Evald är dotter till svensk-amerikanske prästmannen rev. El. Carlson, anställd vid svenska evangelisk-lutherska Immanuelskyrkan i Chicago, och är gift med sin faders efterträdare, rev. Carl Evald. Ehuru född i Amerika, har hon erhållit sin uppfostran i Sverige och hyser starka sympatier för detta land. Fru Evald, som på många områden visat intresse och duglighet för allmännyttiga värf, var bl. a. ordförande vid den lutherska kvinnokongressen i Chicago 1893.

Under mötesdagarna inföll miss Susan Anthonys åttiondeförsta födelsedag, hvilken gaf anledning till en vacker hyllning åt den åldriga kvinna, till hvilken ej blott Amerikas utan äfven andra länders kvinnor se upp såsom den outtröttliga förkämpen för slafveriets afskaffande först och sedermera för kvinlig rösträtt.

En dag hade president Roosevelt i Hvita huset mottagning för de utländska delegationerna, hvars medlemmar benämndes efter de länder de representerade, hvarvid, enligt hvad fru Evald tillskrifver oss, »Miss Sweden» visades särskild uppmärksamhet af presidenten, hvilken bl. a. uttalade sig i berömande ordalag om de amerikanska medborgare, som härstamma från det fria landet i höga Norden.

Nästa internationella kongress för kvinlig rösträtt är ämnad att hållas i Berlin 1904.

Litteratur.

Efterlämnade skrifter af Fredrika Bremer, utgifna af *Anna Hierta-Retzius*,

är titeln på en utomordentligt vacker publikation, som nyligen offentliggjorts. Den innehåller, jämte ett orienterande förord af utgifvarinnan, en del aforismer, hufvudsakligen berörande religiösa frågor, hämtade ur Fredrika Bremers dagböcker under 40-talet, den tid, som var hennes egentliga litterära glansperiod. Dessa lösryckta tankar äro i hög grad karaktäristiska för Fredrika Bremers stil och åskådningssätt, ehuru af olika djup och originalitet. — I de nu äfvenledes för första gången offentliggjorda uppsatserna »Om kvinnans stilla kallelse», bemöter denna sitt köns varmhjärtade och värtaliga försvarare med öfvertygelse och kraft dåvarande biskop Wallins i en predikan häfdade uppfattning, att kvinnans sfär uteslutande var be-

gränsad till hemmet. — Märkeligast i föreliggande samling är dock ett längre bref till L. J. Hierta, där man finner med hvilken grundlighet och fördomsfrihet Fredrika Bremer trängt in i sin tids sociala spörsmål, ja, hur hon därvidlag ofta ser före sin tid samt huru frisinnad och vid hennes syn var, äfven då det gällde det för hennes natur centrala: det religiösa området.

L. D.

* * *

Fredrika Bremer. Af Johan Mortensen.

En anmälare af föreliggande lilla skrift har anmärkt, att man af densamma får veta icke så mycket hvad Fredrika Bremer var som hvad hon *icke* var. Denna anmärkning är högst träffande. Herr Mortensens framställning är så öfvervägande negativ, att den snarare ger intryck af att vara en polemisk afhandling — här riktad mot den tecknade personen själf — än en objektivt hållen minnesteckning. Man har svårt att i denna 49 sidor omfattande lilla skrift uppleta någonting, som verkligen länder till Fredrika Bremers beröm. Förf. erkänner visserligen, att hon genom sin goda vilja, sin sega energi, sin brinnande tro, sin oförtrutna sträfvan att tjäna mänskligheten, sin trohet i det lilla o. s. v. gjort sig förtjänt af att kallas den svenska kvinnorörelsens moder. Samtidigt säger han dock, att »hon saknade den förståndsskärpa, som är nödvändig för att uppställa och lösa dylika problem», »hon har aldrig verkligen genomträngt någon af de frågor, med hvilka hon sysslade», »hon är en känslomänniska, som fördes med strömmen», »hon går aldrig före tiden (som Almqvist)», »hon saknade denna till instinkt blifna eftertanke, hvilken gör, att vi välja våra ord och anpassa vårt sätt för att icke onödigt såra», hon ägde ingen »blick för hur en sak praktiskt skulle genomföras» (på ett annat ställe heter det likväl att »det bästa i hennes intelligens» var »en viss praktisk förståndighet, hvilken väjer tillbaka för alla öfverdrifter och låter henne ana hvad som i ögonblicket är mest genomförbart») o. s. v., o. s. v. Förf. synes med ett ord vara så angelägen att utstaka måttet för hennes begränsning, att han knappt låter skymta en utsikt åt friare vidder och mot himmelen pekande höjder. Enligt herr Mortensen har Fredrika Bremer förvärfvat sitt världsrykte och sin odödlighet för bra billigt pris.

För alla dem, som något närmare studerat Fredrika Bremers historia och hennes skrifter, står det klart, i hvilken grad denna teckning är missvisande och underskattande, men den föreliggande broschyren, som ingår i Föreningen Heimdals folkskrifter, är afsedd för den stora allmänheten, den, som skall undervisas, och hvars omdöme skall vägledas, och då är det beklagligt, att den bild, som lämnas af en af Sveriges snillrikaste och mest ryktbara kvinnor, är så skef. Äfven åt hennes litterära förtjänster göres föga rättvisa, ehuru förf. här synbarligen med större intresse

och förstående afger sitt omdöme, än då det gäller hennes sociala betydelse. De rätt talrikt förekommande citaten ur hennes romaner äro betecknande och väl valda.

Det är dock, när förf. inlåter sig på känslomänniskan Fredrika Bremer, som han gör sig skyldig till de största misstagen. Så förvandlar han hemmets, familjelifvets, de lyckliga äktenskapens entusiastiska skildrarinna till en slags nunne-typ, hvars »kristligt-asketiska» blick på den erotiska kärleken låter henne predika celibatet för sina medsystrar som första trappsteget till kvinnans frigörelse. Nu veta vi emellertid af Fredrika Bremers egen historia, af hennes skrifter, bref, uttalanden, hela lifsåskådning, hur högt hon satte kvinnans kall som maka och moder. Det att hon samtidigt påvisade i lära och lefverne att det finnes, som hon uttryckte sig, många »kärlekar», däri ligger, i motsats till hvad föreliggande skrifts förf. påstår, ingen ensidighet i sättet att tyda kärleksbudets mångskiftande innebörd. Tvärtom, få tänkare, vare sig manliga eller kvinnliga, torde hafva gifvit det en allsidigare, allmängiltigare, upphöjdare tolkning än hon.

Vare detta nog sagdt om ett arbete, som trots sin lättlästa och behagliga stil näppeligen kan sägas utgöra något värdefullare bidrag till fyllande af luckorna i Fredrika Bremers historia.

L. D.

* * *

Om hjältar, hjältedyran och hjältebragder i historien af T. Carlyle.

Denna bok, som på originalspråket rönt en ovanlig framgång och utgått i en mångfald upplagor, anses som Carlyles mest populära verk, och då en svensk tolkning af densamma förlidet år utgafs, har vår öfversättningslitteratur därigenom gjort ett betydande förvärf. Ej mindre genom sitt nobla syfte än genom tankarnas snillrikhet och formens egendomliga behag intager detta arbete ett mycket framstående rum. En högsinnad, för all verklig storhet lågande själ talar till oss från dess sidor, och indignationen lägger emellanåt ganska skarpa ord i författarens mun. Inskränkthet, falskhet och den andliga försoffning, som hindrar urskiljandet och uppskattandet af mänsklig eller gudomlig storhet, äro de lyten, som framför allt upptända hans vrede. Men Carlyle är långt ifrån att stanna vid det negativa, hans själ brinner af beundran för allt det stora, gudsända, som genombryter mörkret i en andligt lamslagen värld, samt för de väckande idéer, som omskapat tidsåldrar, han hyser en gränslös beundran för store män, för »hjältar», som han kallar dem. Och det sätt, hvarpå dessa store män mottagits i världen, den beundran de uppväckt ger han namnet »hjeltedyran».

Vi ha nu fått en viss misstro till de stora orden, sedan vi så ofta hört dem användas som mer eller mindre tomma slagord. Uttryck, som förr i världen nästan uteslutande plägade användas för att beteckna människans förbindelse med det gudomliga: kult, reli-

gion, dyrkan, andakt, tillbedjan, ha på senaste tiden nästan susat oss om öronen, tillämpade på likt och olik, och särskildt ha vi sett »dyrkan» af store män eller snillen gå till en orimlig och snart sagdt löjlig öfverdrift. Också i Carlyles hjälte dyrkan ligger onekligen en viss öfverdrift, men grundelementet i densamma är likväld af den ädlaste och mest upphöjda art, och den är vida skild från den ensidiga och kritiklösa snilledyrkan, som kommit på modet i våra dagar. Skilnaden ligger uttryckt redan i Carlyles ord: »För att blifva en hjälte behöfves ej en stor själ — därtill behöfves endast en af Gud skapad själ medveten om sitt höga ursprung». Gudasändningen och troheten mot densamma, se där det stoff, hvaraf Carlyles hjältar äro skapade. »Jag liknar vanliga, slöa tidsåldrar med sin otro, sina villfarelser, sin nöd, sina slappa, tviflande karaktärer, jag liknar dem vid torrt, dödt bränsle, väntande från himmelen den gnista, som skall antända det. Den store mannen, hjälten med sin direkt från Guds hand stammande, fria kraft, han är denna gnista.»

Carlyle spårar hjältebegreppet ända långt borta i hednatiden, då hjälten af folktron upphöjdes till gudomlighet, och han ser i den nordiska gudalärans Odin typen för en sådan hjälte gud, tapperhetens personifierade begrepp, hvilken uppväckte något af det ädlaste och manligaste, som slumrade i de forntida folkens hjärtan.

Sin nästa hjälte typ framställer Carlyle i Muhammed, hjälten som profet, vald »ej emedan han är den mest framstående af alla profeter, utan emedan han är den, vi lättast kunna bedöma». Att ensam bland ett folk, försjunket i grof afgudadyrkan, framträda med förkunnelsen, att det blott finnes en enda Gud, och att ödmjuk, förtroendefull underkastelse för hans vilja är den högsta visheten, detta är enligt författarens mening en hjälte gärning, äfven om Islam lånat sitt ljus från kristendomen och är, hvad Carlyle kallar, »en förvrängd form af kristendom».

Allra högst når Carlyle i sin skildring af Dante, hjälten som skald, och Luther, hjälten som präst. Den dystre, tystlåtna medeltidsskalden med sin »mystiska, outgrundliga sång» har inspirerat Carlyle till några verkligt hänförande sidor, och sällan har väl Luthers stora lifsgärning skildrats med mera intim förståelse, än som skett inom denna trånga ram. Vid sidan af Luther ägnas några varma ord åt skotten Knox, puritanismens djärfve och omutlige kämpe. Det är egendomligt och kan vara ganska lärorikt att se, hur Carlyle, med sin för frihet och ljus lågande själ, ej tvekar att skänka sin uppriktiga beundran åt puritanismens hjältar, Knox och Cromwell. Deras trånghet och ofördragsamhet kan för honom ej ett ögonblick undanskymma storheten hos dessa män, hvilkas tro utgjorde deras lifs klippfasta grund. Napoleon med sin oförlikeliga karriär är i Carlyles ögon ej på långt när så stor som den engelska härförare, hvilken nämnes jämte honom som typ för hjälten-regenten, just emedan Cromwell var besjälad af en trosvis hänförelse, som var Napoleon alldeles främmande.

»Om hjältar och hjältedyrcan» är ingen egentlig förströelselektyr; delvis något tungläst, är den en bok, som vädjar till läsarens eftertanke, ja i vissa fall till hans kritik, ty den innehåller enligt Carlyles egen utsago en del »korta, afklippta yttranden, som enstaka och oförklarade utslungats», men äfven om man ej i alla detaljer delar författarens åsikter, lägger man ifrån sig boken med en känsla af verklig behållning.

Öfversättningen af detta arbete har säkerligen icke varit någon lätt sak, men den är gjord med mycken omsorg och vittnar flerstädes om verklig stilistisk förmåga. *F. E.*

Diskussionsmöten.

I Folkets hus ha med en veckas mellanrum d. 17 och 24 april hållits tvänne offentliga möten för diskuterande af kvinnans politiska rösträtt, båda till trängsel besökta, ett bevis för i hvilken grad intresset för denna fråga numera är vaket i vårt samhälle. Dessa möten ha anordnats af en särskild komité, sammansatt af kvinnor, representerande olika kretsar inom hufvudstaden. Som ordf. vid det första mötet fungerade med. kand. fröken Lilly Paijkull, vid det andra fördes ordet af fröken Hanna Andersson. Inledarinnor voro fröken Anna Lindhagen och fru Hilda Sachs. De båda dagarna hade att uppvisa en stor variation på talare så väl manliga som kvinliga; en del af dessa voro språkrör för den i herr Lindhagens motion häfdade uppfattningen, andra åter, och bland dessa förekommo flera socialister, talade för den allmänna rösträtten såsom den princip, enligt hvilken äfven kvinnan borde göra sina kraf gällande. Alla enades dock om en och samma sak: »yrkandet på jämnställighet med mannen i politiska rättigheter» och antagandet af en resolution af följande innehåll:

Ehuru mötet anser det hade varit i hög grad önskvärdt, att ett definitivt förslag om politisk rösträtt för kvinnor på samma grund som för män hade framkommit vid innevarande års riksdag, uttalar mötet sitt instämmande i den af hr Carl Lindhagen väckta motionen i frågan samt uppmanar alla och en hvar att i vidsträcktaste mån skaffa intresserades namnunderskrifter å de listor, som med sympatiuttalanden vilja stödja densamma.

Tillika vill mötet vördsamt anhålla, att hr Lindhagen, då hans motion kommer före i kammaren, ville förorda, att i skrifvelsen till k. mt inryckes en begäran, att förslag om kvinnans politiska rösträtt måtte redan till följande riksdagsperiod kunna framläggas, så att, om emot förmodan frågan om männens rösträtt ej skulle vid innevarande riksdag nå sin lösning, de två viktiga och samhörande förslagen om mäns rösträtt och om lika rösträtt för kvinnor kunna behandlas och afgöras samtidigt, samt att, jämte förslaget om kvinnans politiska rösträtt, äfven måtte framkomma ett förslag om gift kvinnas rättsliga myndighet, i sådan afsikt att äfven de gifta kvinnorna måtte erhålla samma medborgerliga rätt.

På sista mötet uttalades vidare önskvärdheten af att bilda en organisation för den kvinliga rösträttsrörelsen, och utsågos inbjudarinnorna att söka verka för, att en sådan kom till stånd.

Inom den korta tiden af tvänne veckor ha således i vår hufvudstad uppstått tvenne komitéer med samma mål: det att på associationens väg söka bringa kvinnornas rösträttssträfvanden framåt. — Den första af dessa komitéer valdes på Fredrika-Bremer-Förbundets rösträttsmöte i K. F. U. M:s stora sal den 15 april, den andra blef, som ofvan nämnts, resultatet af mötena i Folkets hus. Ehuru, som här betonats, ett och samma mål ligger till grund för bådas sträfvan, afvika de i vissa punkter från hvarandra, hvilket till undvikande af missförstånd torde böra påpekas. Den på Fredrika-Bremer-Förbundets diskussionsmöte valda komitén är baserad på grundsatsen: »rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män»; komitén vald i Folkets hus har icke närmare preciserat sitt program utom i den punkten, att den gifta kvinnans rättsliga myndighet satts i samband med krafvet på politisk rösträtt. Angående de båda komitéernas framtida samarbete är det ännu för tidigt att yttra sig.

En värtalig opinionsyttring i den kvinliga rösträttsfrågan

kan man med fog benämna den sympatiadress från i hufvudstaden bosatta kvinnor, hvilken i dagarna tillställts herr Carl Lindhagen för att af honom öfverlämnas till riksdagen. Adressen, hvilken utgått från den på »Fredrika-Bremer-Förbundets möte den 15 april valda rösträttskomitén», är så lydande: »Till hrr ledamöter af 1902 års riksdag. Med anledning däraf att frågan om den politiska rösträttens utvidgning nu står på dagordningen få vi, undertecknade, i Stockholm bosatta kvinnor, härmed uttala vår önskan att erhålla politisk rösträtt samt tillkännagifva vår anslutning till den af herr Lindhagen i sådant syfte väckta motionen». Följer så namnunderskrifterna, hvilka, ehuru anteckningslistorna endast haft den korta tiden af 14 dagar att cirkulera, utgöra ett antal af 4,154 stycken, omfattande kvinnor tillhörande de mest skilda samhällslager, gifta såväl som ogifta, höga ämbetsmäns fruar och döttrar såväl som kroppsarbeterskan. — Om den så ofta mot kvinnan riktade beskyllningen för ligkiltighet i allmänna frågor hittills haft befogenhet, torde dock de sista veckornas händelser och särskildt den omnämnda snabba namninsamlingen visa, att intresset för den politiska rösträtten nu är i hög grad vaket inom vår kvinnovärld.

Samtidigt med att den här återopade adressen tillställts riksdagen har, likaledes på ofvannämnda komités föranstaltande, bland riksdagens ledamöter utdelats en broschyr till belysning af den kvinliga rösträttsfrågan. Broschyren innehåller dels fröken Maria Cederschiölds på Fredrika-Bremer-Förbundets möte den 15 april hållna inledningsföredrag, dels dr Lydia Wahlströms vid samma tillfälle gjorda diskussionsinlägg.

— C. E. Lagerström —
FREJA-MAGASINET

STOCKHOLM
 Lager af **Sybehör & Modevaror**
 OBS! Order från Landsorten exp. skyndsamt.

Froms Velocipeder

Obs.!

Priserna nedsatta.
 Begär priskurant.

äro utmärkta och af alla, som användas dem, mycket omtyckta för deras stora hållbarhet och stadiga, lätta gång.

PER FROMS Velocipedfabriks Aktiebolag

(Kongl. Hofleverantör)

STOCKHOLM, Mäster-Samuelsgatan 34.

Från *Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition* hafva utkommit och finnas att tillgå hos alla bokhandlare följande arbeten:

Ljus på vägen, minnesord för hvarje dag i året med skriftens egna ord. Sjunde uppl. V. b. 1 kr., klotb. 1: 75, chagr. guldsnitt 3 kr.

Ledstjärnor ur Guds ord. Korta dagbetraktelser, sammanfogade af idel bibelord samt ordnade efter kyrkoåret. Bearbetning för svenska läsare, af kyrkoherden *K. Hult*. Kart. 1 kr., klotb. 1: 60, kalfskinnband med guldsnitt 3: 50.

Ängsblommor. Kristliga betraktelser för ungdom under hvarje dag i året, af *L. L.* Häft. 2: 25, v. b. 3 kr., klotb. 3: 25.

Minne från konfirmationsdagen, af *P. J. Emanuelsson*. Fjärde uppl. Häft. 50 öre, kart. 75 öre, klotb. 1: 25.

Det enda nödvändiga eller kristliga anvisningar för alla, som vilja blifva verkligt lyckliga både för detta och det tillkommande lifvet, af *P. A. Ahlberg*. Fjärde uppl. Häft. 75 öre, v. b. 1 kr.

Vägledning och tröst för dem, som blifvit bekymrade om sin frälsning, af *J. A. James*. Femtonde uppl. Häft. 75 öre, bund. 1 kr.

Såsom ljusets barn. Några ord till unga flickor efter konfirmationen, af *Dr Ernst Siedel*. Häft. 1: 75, kart. 2 kr., klotb. 3 kr.

Ungdomstiden — Herrens tid, af *G. Weitbrecht*. En bok för ynglingar. Andra uppl. Häft. 2: 50, kart. 3 kr., klotb. 3: 50.

Ynglingalifvet i evangelii ljus, af *K. Wagner-Groben*. Öfvers. af Teodor Lindhagen. Andra uppl. Häft. 25 öre.

På Elghytan af *Runa*. Häft. 2: 25, kart. 2: 75, klotb. 3: 25.

Hvardagslif, af *Runa*. Svenskt original. Andra uppl. Häft. 1: 75, kart. 2: 00, klotb. 2: 50.

På himlastigen, af *E. Prentiss*. Ny och fullständig öfversättning af *G. S. Löwenhielm*. Häft. 2 kr., kart. 2: 50, klotb. 3 kr.

Under den högstes beskärm. En berättelse från 30-åriga krigets dagar, af *Margareta Lenk*. Häft. 2 kr., kart. 2: 50, klotb. 3 kr.

Hura jag kom till frid. En självbiografi. Öfversättning från tyskan. Häft. 1: 50, kart. 1: 75.

Helvi. Berättelse för ungdom, af *Hilja Hahti*. Två delar. Öfvers. från finskan. Häft. 2 kr., kart. 2: 25, klotb. 3 kr.

Studentkamraterna, af *Hans Tharau*. Häft. 1: 25, kart. 1: 60, klotband 2: 25.

Sjuksköterskor!

Distriktsköterskeföreståndaren i Reijmyre är till ansökan ledig nu genast. Lön 500 kr.

Närmare upplysningar lemnas af
Fredr. Bissmark,
 1:ste provinsialläkare,
 adress: *Linköping*.

(S. T. A. 104188)

Hygieniska Skodon tillverkas för Herrar, Damer och Barn.

OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

Allt arbete utföres noggrant och af bästa material.

Reparationer verkställas väl och på bestämd utlofvad tid.

P. GUST. PETERSSON,
 52 Drottninggatan

Anmälan.

Dagny utkommer **1902** med 20 häften, utgörande minst 28 tryckark.

Priset för hel årgång:

För medlemmar af Fredrika-Bremer-Förbundet ... kr. 3,50.

För icke medlemmar af Fredrika-Bremer-Förbundet » 5,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå till ett pris af 30 öre för enkelhäfte.

Bästa Toaletmedel.
antiseptiskt medel, om det användes på ett ändamålsenligt sätt.
Partilager hos Geijer & Co, Stockholm.

För att öfvertyga sig, att Salubrinn är ett det bästa toaletmedel, behöfs endast försöka det. I Salubrinn har man därjämte ett utmärkt medel mot ytte skador och ett giftrikt, kraftigt Salubrinn tillhandahållas i Parfymeri och Färgaffärer.

BARNÄNGENS antiseptiska **Vademecum** för **munnens, tändernas** och **hudens** vård m. m.

På begäran af Aktiebolaget Barnängens Tekniska Fabrik har jag inköpt prover af några i handeln förekommande, koncentrerade munvatten: Vademecum, Dentolin, Stomatol, Gahnelit, Azymol och Aseptol och anställt jämförande undersökningar öfver deras förmåga att döda bakterier och att hindra bakteriers utveckling. Dessa undersökningar hafva skett under ensartade förhållanden för de olika munvattnen, såväl hvad beträffar munvattnens utspädningsgrad och temperatur som metoden för undersökningarna och de använda bakteriekulturernas motståndskraft.

Resultaten af dessa undersökningar framgå af nedanstående tabeller:

I. 2 % lösning af munvattnen.

Vademecum	dödade i regel Tyfusbacillen på 1 min.,	Difteribacillen på 1 min.
Dentolin	» » » » » 1-2 »	» 2-3 »

II. 1 % lösning af munvattnen.

Vademecum	dödade i regel Kolerabakterien på 1 min.,	Difteribacillen på 2 min.
Dentolin	» » » » » 1 »	» 3-4 »
Gahnelit	» » » » » 1 »	» 4 »
Stomatol	» » » » » 1-2 »	» 4 »
Azymol	» » » » » ej på ½ tim.,	» ej på 1 tim.
Aseptol	» » » » » ej på 24 tim.,	» ej på 24 tim.

Stockholm den 11 Juni 1899.

Germund Wirgin,

Leg. Läkare, Amanuens v. Karol. Institutets hyg. afdeln.

Annonsen för DAGNY

upptagas af

fröken Ingeborg Bergström, 31 Östermalmsgatan 31.

Adress:

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstelefon 27 62.

Förbundets byrå öppen 11-4.

Allm. tel. 48 16